

Täysistunto

Tiistai 16.6.2020 klo 17.04—18.44

Täysistunto alkoi klo 17.04. Täysistunto päättyi klo 18.44.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (17.04—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.58—18.44).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Nimenhuudon sijasta merkittiin läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain 27 ja 49 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 79/2020 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 11/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 11/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.04 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Käsiteltävänä on siis hallintovaliokunnan mietintö laiksi kotouttamisen edistämisestä. Tässähän laajennetaan tätä kotoutumisen edistämisestä annettua lakia niin, että ilman huoltajaa oleva lapsi tai nuori, jolle on myönnetty oleskelulupa hänen haettuaan Suomessa alaikäisenä kansainvälistä suojelua tai joka on otettu Suomeen pakolaiskiintiössä, voi olla tukitoimenpiteiden piirissä nykyisen 21 vuoden yläikärajan sijaan siihen asti, kunnes hän täyttää 25 vuotta.

Itse periaatteessa tätä tehtyä muutosta kannatan. On todettu monissa tutkimuksissa ja selvityksissä, että ylipäänsä kotouttamisella on erityisen myönteiset vaikutukset, ja kun puhutaan nimenomaan nuoresta, niin nämä vaikutukset ovat vielä myönteisemmät. On myös johdonmukaista, että kun lastensuojelulaissa on aiemmin tullut voimaan tämän vuoden alussa muutos, jossa lastensuojelun jälkihuollon yläikäraja on nostettu 25 vuoteen, niin myös tähän kotoutumislakiin ehdotetulla muutoksella asetettaisiin maahanmuuttajataustaiset nuoret samaan asemaan.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Perussuomalaiset ovat tähän jättäneet vastalauseen, josta ymmärrän sen osan, jossa he arvostelevat sitä, että hallituksen esitys tästä kotoutumisen edistämisestä ei liity koronaan. Poikkeusoloissa on periaatteessa lähdetty siitä, että nyt käsitellään vain koronaan liittyviä ja välttämättömiä esityksiä, ja tämän esityksen käsittely nyt tältä osin kyllä tästä poikkeaa. Mutta näiltä muilta osin en tätä perussuomalaisten kritiikkiä allekirjoita. Erityisesti he ovat arvostelleet sitä, että Suomesta tulisi houkuttelevampi kohde hakea kansainvälistä suojelua ja se johtaisi jopa jonkinlaiseen turvapaikkahoppailuun, mitä itse pidän epätodennäköisenä. Tässä on kysymys lähinnä palveluista. Ei ole kysymys siis siitä, että kotoutumislain mukaiseen jälkihuoltoon sisältyisi säännöksiä etuuksista.

17.08 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Niin kuin lähetekeskustelussa jo totesin, tämä hallituksen esitys on kannatettava, ja siinä mielessä, niin kuin tuossa edustaja Räsänenkin viittasi, että lastensuojelulaissa jälkihoidon yläikärajaa nostettiin sinne 25 vuoteen, tämä on siinä mielessä looginen myöskin tältä osin. Ja tietysti tässä on hyvä huomioida se, että alaikäisenä tulleet turvapaikanhakijat eivät tietenkään sinällensä ole välttämättä aina lastensuojelutoimenpiteitten piirissä, mutta niin kuin on pystytty osoittamaan, niin totta kai on äärimmäisen tärkeää, että kotoutuminen onnistuu ja että heillä on mahdollisuus näihin palveluihin.

Muistan, että tuossa lähetekeskustelussa myöskin kysyin, että onkohan valiokunnassa tarkoitus kuulla tästä niin sanotusta ankkurilapsiasista, eli kun siitä oli jonkun verran keskustelua, että onko mahdollista, että tässä voisi olla sitten jotakin kiihoketta siihen suuntaan, mutta ilmeisesti tässä valiokunnan lyhyessä mietinnössä ja lyhyessä kuulemisessa ei tähän asiaan ole todennäköisesti otettu mitään kantaa. Täällä ei taida olla hallintovaliokunnan ihmisiä paikalla, että olisivat voineet vähän valottaa, minkälaisia asioita on noussut esille tuossa kuulemisessa.

Mutta, arvoisa puhemies, varmasti näillä saatesanoilla hallituksen esitys on erittäin hyvä ja eteenpäin vietävä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 79/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 89/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 12/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Keskustelu

17.10 Pia Viitanen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä verojaoston puheenjohtajana esittelen valiokunnan mietinnön, eli tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arvonlisäverolakia väliaikaisesti siten, että koronavirukseen hoitoon liittyvistä tarvikkeista kotimaiset myynnit ja muista jäsenvaltioista tapahtuvat yhteisöhankinnat säädettäisiin verottomiksi. Ja tässä oikeastaan perusteena on se, että näitä kotimaisia ja EU-alueen suojavarusteiden tuottajia kohdeltaisiin tasavertaisesti EU:n ulkopuolisiin tuottajiin verrattuna. Nimittäin heitä koskien komissio on aiemmin tehnyt päätöksen, jonka mukaan näiden tavaroiden tuonti alueelle olisi vapautettu verosta ajalle 30.1.—31.7. Eli kysymyksessä on se, että tällä esityksellä korjataan komission päätöksestä ja arvonlisäverotusta koskevista säännöksistä aiheutunutta epäneutraalia verokohtelua. Sinänsä tämä on ihan hyvä esitys, ja tätä on valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kyllä puollettu, ja valiokunta toteaa, että tätä esitystä kannatamme, olemme sitä hyväksymässä, ja toteamme, että pidämme rajausta, mikä tässä on tehty, oikeana ja komission antaman ohjeistuksen mukaisena.

Sen verran tästä rajoituksesta meillä käytiin keskustelua, että tässä jouduttiin tekemään tällainen kysymyskierrros, varmistuskierrros vielä sen suhteen, mikä on komission tulkinta näistä nimenomaisista rajauksista. Nimittäin komissiolta saadun tiedon mukaan yksityiset toimijat, jotka tuottavat julkisia terveydenhuoltopalveluja, esimerkiksi kunnan terveydenhuoltopalvelujen kokonaisulkoistusta, voisivat rinnastua komission tarkoittamiin muihin julkisoikeuden laitoksiin. Eli tämä koskisi kyllä näitä tapauksia, mutta komission kannan mukaan tämä arvonlisäverovapautus ei kata yksityisten toimijoiden tuottamaa yksityistä terveydenhuoltoa. Eli tässä on se rajaus, ja varmistettiin vielä, että nimenomaan tämä on komission tulkinta, ja tämä hallituksen esitys on tämän komission tulkinnan mukainen. Valiokunta ei tämän vuoksi pidä mahdollisena, että tätä verottomuuden soveltamisalaa laajennettaisiin joidenkin asiantuntijoiden toivomalla tavalla.

Eli me toteamme valiokunnassa, että on tärkeitä, että Tulli ja Verohallinto huolehtivat kattavasta ja oikea-aikaisesta ohjauksesta ja asiakasneuvonnasta, sekä korostamme tämän seurantaan, eli jos määraajat EU:n ulkopuolisen tuonnin suhteen muuttuvat, niin varmasti myös täällä sitten tämä lakiesitys saa jatkoaikaa.

17.13 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ja kokoomus ovat jättäneet tähän vastalauseen, ja mielestämme kyllä syystä, koska tällä hetkellä moni muu EU:n jäsenvaltio on säättänyt tämän nollaverokannan tai alennetun verokannan näille suojavarusteille ja muille koronan vastaisen toiminnan tarvikkeille ja esimerkiksi Hollannissa on vapautettu myös yksityishenkilölle tapahtuva maskien myynti, kun meillä Suomessa ei tämä yksityishenkilölle tapahtuva myynti ole ollut edes keskustelussa vaan tosiaankin keskiössä on ollut ainoastaan myynti sote-alan toimijoille. Siinä mielessä tämä hallituksen rajaus, että tämä on tarkoitettu ainoastaan julkisen puolen terveydenhuollon toimijoille, tuntuu kyllä hyvin ideologiselta. Jos katsotaan näitä muita maita, niin siellä ovat ainakin Italia, Itävalta, Viro ja Irlanti, jotka ovat sallineet nollaverokannan, ja sen lisäksi alennetut verokannat on Belgiassa, Ranskassa, Kreikassa, Puolassa ja Portugalissa, ja nämä maat eivät tee minkäänlaista jaottelua yksityisen ja julkisen palveluntarjoajan välillä. Siinä mielessä tuntuu aika kummalliselta, että Suomessa sitten on päädytty tämäntyyppiseen rajaukseen.

Koska näitten sote-palveluitten järjestämistavat ovat eri jäsenvaltioissa niin erilaiset, komissio on tarkoituksella jättänyt tämän määäämisvallan tältä osin jäsenvaltioille, ja tämä

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

nollaverokannan soveltaminen laajasti julkisessa valvonnassa oleville terveyden- ja sairaanhoitoalan sekä sosiaalihuoltoalan toimijoille on varmasti sellainen talouden täsmätoimi, jolla saadaan varsin kohdennetusti tuettua näitä toimijoita ja taisteltua yhdessä tätä pandemiaa vastaan.

Jos ajatellaan nyt Suomessakin tilannetta, niin meillä on kuntia, joissa on tehty osaulkoistuksia, ja meillä on kuntia, jotka ovat mukana tällaisissa yhteistoimintayrityksissä, niin siinäkin mielessä voin vain kuvitella, mikä on se byrokratian määrä, kun jälkikäteen ruvetaan katsomaan, kellä on ollut se hankintavastuu näissä asioissa ja onko nyt jotakin suojavarustetta käytetty sitten minkätyyppiseen toimintaan. Meillä on paljon kuntia, joissa esimerkiksi vaikkapa kehitysvammaapuolen asumisyksiköt tai vanhustenhuollon yksiköt on järjestetty joko osaulkoistuksena tai yhteistyöyritysten kautta.

Sen tähden toivoisin, että tässä vielä kun mennään pykälien yksityiskohtaiseen käsitteilyyn, eduskunnasta löytyisi ymmärrystä olla tukemassa tätä kristillisdemokraattien ja kokoomuksen esitystä, että näiltä osin ei tehtäisi eroa siinä, onko toimija yksityinen tahikka julkinen.

17.16 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on monella tavoin hoitanut hyvin mallikkaasti tätä koronaepidemiaa. Tänäinkin on syytä antaa siitä kiitos, että olemme näin hyvässä tilanteessa. Mutta pitkin kevättä on kyllä ihmetyttänyt se, miten nihkeää hallituksen suhtautuminen on ollut yksityisten terveyspalvelutuottajien ikään kuin mukaan ottamiseen tähän, näihin yhteisiin talkoisiin. Ja onpa ollut kysymys sitten testaamiskapasiteetin laajentamisesta tai vaikkapa siitä, millä tavoin näitä suojatarvikkeita on terveyspalvelujen tuottajille toimitettu, niin yksityiset palveluntuottajat ovat jatkuvasti joutuneet ikään kuin puoliaan pitämään. Ja tässäkin suhteessa kyllä toivoisin, että edustaja Viitanen nyt vähän tarkemmin perustelisi sitä, että miksi sitten näissä muissa EU-maissa, joita on pitkä lista lueteltu tuossa vastalauseessa, on pystytty yhtä lailla säätämään tämä alennettu nollaverokanta myös yksityisen terveydenhuollon tuottajille [Pia Viitasen välihuuto] eikä ole tehty eroa siinä yksityisen ja julkisen palveluntarjoajan välillä.

17.17 Jussi Saramo vas: Arvoisa rouva puhemies! Aivan erinomainen esitys hallitukselta. Kokoomusta ja kristillisiä on ehkä hieman hankala ymmärtää.

Kuten verojaostossa totesimme, komission kanta on selkeä. Sen mukaan vapautus ei kuitenkaan kata yksityisten toimijoiden tuottamaa yksityistä terveydenhoitoa, ja tämän vuoksi valiokunta ei pidä mahdollisena laajentaa ehdotettua verottomuuden soveltamisalaa yksityisiin toimijoihin.

Kokoomus olisi kuitenkin aivan poikkeuksellisesti valmis rikkomaan komission kantaa, koska pörräisistä on pidetty epäreiluna, että esitys koskee vain julkisesti järjestettyä terveydenhoitoa, tuottaa sen sitten julkinen tai yksityinen taho. Ilmeisesti kokoomuksessa on kuultu kentän ääntä, kun Lasse, Laura ja Joonas ovat kertoneet oman näkemyksensä yhteisestä edusta. Olisi mielenkiintoista tietää, onko kokoomus tosissaan ja mikäli se olisi itse hallituksessa, olisiko se oikeasti valmis uhmaamaan tällaisessa asiassa komissiota vai omia lobbareitaan ja vaalirahoittajiaan.

Ja on vähän erikoista, että kristilliset ovat lähteneet tällaiseen mukaan. Kuten he itse toteavat, muissa maissa ei yksityisen ja julkisen sektorin raja ole samanlainen ja järjestämistä vastuu ei ole samanlainen.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Minusta on ihan hyvä, että Suomessa tämä komission kanta tässä on otettu huomioon siten kuin se on sanottu.

17.19 Raimo Piirainen sd: Arvoisa rouva puhemies! En ole verojaoston jäsen, mutta kun kuuntelin tätä keskustelua ja sitä, mitä käytiin valtiovaroissa tänään, niin on helppo yhtyä tähän verojaoston puheenjohtajan esille tuomaan asiaan tästä, että tämä koskisi vain julkista sektoria. Mitä edustaja Saramokin totesi, niin EU-maissahan on erilaisia järjestelmiä. Siellä yksityisen vastuu on joissakin asioissa huomattavasti suurempi kuin julkisen, ja tässä on tämä vaihteluväli aika suuri.

Tietenkin tällä pyritään nyt siihen, että meillä Euroopassa ja ennen kaikkea Suomessa, toivoisi, lähtee omaa valmistelua liikkeelle, ja sillä tavalla tuetaan niitä, jotka lähtevät valmistelemaan, että arvonnäköä ei tuolta ajanjaksolta tarvitsisi tulouttaa, mutta nähtäväksi jää. Kovin lyhyt on tämä aika, kun on heinäkuun loppuun. Lähinnä sitä mietin, miten kerkeää, mutta toisaalta voisi pistää homman tulille ja tällä tavalla meidän huoltovarmuuttamme parantaa tässä epidemiassa. Aasian maat ovat olleet merkittävässä osassa tässä ennen kaikkea suojainten osalta.

Tuo on todella hyvä kysymys, lähdetäänkö komission kantaa vastaan taistelemaan. Olen kyllä kuullut joskus sanottavan täälläkin, että jos komissiolta lähdetään kysymään, niin sieltähän saadaan semmoinen vastaus kuin halutaan, mutta oletan, että tässä tapauksessa näin ei olla tehty.

Puhemies Anu Vehviläinen: Sitten on puheenjohtaja Viitanen.

17.21 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä se näin on, että tässä on tätä tulkintaa varmasti meillä haluttu noudattaa. Täytyy muistaa, että tässä on sinänsä kysymys 7 miljoonan euron verotuesta yksityisille terveysfirmoille, nimenomaisesti näille yksityisille, silloin kun nämä kohdistuvat julkiseen palvelutuotantoon. Ja tämä komission rajausta, joka on sieltä varmennettu, koskee nimenomaan niitä tapauksia, mitkä on rajattu ulkopuolelle, missä tätä yksityistä tuotantoa menisi yksityisiin palveluihin. Tässä on kysymys julkisista palveluista, vaikka tämä verotuki meneekin yksityisille toimijoille, juuri näille terveysjärjestöille menee tämä 7 miljoonaa tässäkin tapauksessa.

Täytyy muistaa, että tähän virallisesti ei tarkoitukseltaan ole yritystukemisesitys, vaan tämä nimenomainen esitys on tehty siksi, että tällä ehkäistään epäreilua kilpailutilannetta niissä tilanteissa, kun tulee EU:n ulkopuolelta näitä tarvikkeita, eli tässä halutaan myös nämä kotimaiset ja EU:n sisäiset hankinnat tehdä tasapuoliseksi verokohtelultaan, ja tästä on kysymys kaiken kaikkiaan tässä esityksessä. Saa ehkä hieman väärän kuvan, kun täällä puhutaan ideologisista valinnoista ja siitä, että tämä ei koskisi yksityisiä, sillä kyllä hän tämä nimenomaan juuri yksityisille kohdistuu.

17.22 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin on huomionarvoista se, mikä tässä KD:n ja kokoomuksen vastalauseessa tuodaan esille, että ylipäättänsä nollaverokannan asettaminen on jo lähtökohtaisesti tämän direktiivin vastaista, mutta kun on tämä möinen poikkeustila, [Pia Viitanen välihuuto] niin on lähdetty siitä, että komissio on todennut, että se ei nosta tässä tilanteessa jäsenvaltiota kohtaan rikkomusmenettelyä — eli voidaan kysyä, että missä puolella salia ovat ne puolueet, jotka kulkevat nyt siinä komission

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

talutusnuorassa niin ahkerasti, että vaikka komissio sanoo, että ei aloiteta rikkomusmenettelyä, niin siitä huolimatta eivät uskalla tehdä tätä päätöstä.

Sitten kun pohditaan myös sitä, että missä ovat ne pörriäisten tukijat — niin nimenomaanhan tällä sanotaan, että kokonaisulkoistuksen tehneet kyllä saavat tämän nollaverokannan, eli kun yksityinen bisnes on ottanut hoitaakseen koko kunnan terveystoimen, niin sinne ”kyllä, todennäköisesti saadaan nyt sitten tämä”. Mutta sitten kun siellä on se kehitysvammaisten hoivalaitos, jota ehkä joku yksinyrittäjä pyörittää ja haluaisi sitä kautta olla tuomassa kuntaan verotuottoja, niin ”ei, heille ei pidä näitä etuuksia olla antamassa”. Tai kun siellä on se vanhustenpalvelulaitos, jossa paikalliset yrittäjät, monta kertaa vielä naisvaltaiset yrittäjät, näitä pieniä hoitokoteja pyörittävät, niin ”ei, heille ei kuulu tämä”.

Vielä haluaisin tietää sen, millä tavalla ratkaistaan esimerkiksi Pohjanmaalla Viiskunta, jolla on muistaakseni sellainen yhteisyritys, josta 51 prosenttia omistavat ne ympäristökunnat ja oliko 49 prosenttia sitten Pihlajalinna — että miten näin tällaisessa tilanteessa sitten: kuka katsoo tämän, että onko tämä nyt sitten yksityistä vai julkista vai jonkunlaista yhteisyritystä, ja miten tämä hankinta on tapahtunut? Tässä tämän kriisin alussa huomattiin, että siellähän sairaanhoitopiirien kautta olisi pitänyt näiden suojavarusteiden kulkeutua niin yksityiselle puolelle kuin julkiselle puolelle, mutta kellä oli se hankintavastuu näissä tilanteissa, se jäi niin kuin ikävästi ilmaan. Ja sen takia se, että nyt ideologisesti rajataan, että nämä yksityiset toimijat eivät pysty olemaan tässä mukana, mutta jos olet tarpeeksi iso jättiyritys ja olet koko kunnan terveystoimen ulkoistanut, niin se kyllä sopii ja sinne kuuluvat sitten nämä alvin nollaverokannat. Nämä ovat minun mielestäni nyt sellaisia linjauksia, joista kyllä nyt toivoisin, että todellakin ne ideologiset silmälaput jätettäisiin pois ja kohdeltaisiin näitä sote-alan toimijoita samalta viivalta.

17.25 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä sitten nämä väitetyt ideologiset silmälasit löytyvät tässä tapauksessa ihan EU:n komissiolta ja myös Suomen valtiovarainministeriön vero-osastolta. Siellä nämä tulkinnat on tehty.

Tässä sitten tietenkin joka tapauksessa, kun tämä tuki on rajattu koronan hoitoon, joudutaan tätä rajanvetoa käymään, koska näitä varusteita varmasti käytetään myös muuhun kuin koronan hoitoon, ja niitä tilanteitahan tämä verovapaus ei koske. Eli se pahin byrokratiahän tulee siitä, että joka tapauksessa tätä joudutaan seuraamaan, ja jos haluaisi olla täysin byrokratiaa vastaan, ei tietenkään haluaisi edes kannattaa tällaista esitystä. Mielestäni on loogista tätä kannattaa ja todeta hyväksi, että saadaan nimenomaan kotimaiset ja EU:n sisäiset tilanteet tasavertaiseksi EU:n ulkopuolelta tulevaan. Siinähan tämä pihvi on.

17.26 Jussi Saramo vas: Arvoisa puhemies! Lyhyesti olisin vain täsmentänyt, että kyllähän se vanhustenpalvelulaitos tai mikä tahansa yksityinen toimija, joka tuottaa sitä julkista, kaikkien saatavilla olevaa hyvinvointivaltion palvelua, kunnille palvelua, ovat tässä mukana. Että mukana ei ole se täysin yksityinen toiminta, ja en ymmärrä, miksi juuri sitä kristilliset haluavat tässä tukea.

17.26 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Essayah tuossa erittäin hyvin valaisi sitä, miten tässä on jätetty väliin putoaja-asemaan nimenomaan nämä pienet, monesti aika naisvaltaiset yritykset. Sen sijaan tämän mekanismin kautta ne kohteet, joissa on tapahtunut sitten näitä totaaliulkoistuksia suurten yritysten johdosta, ovat tähän sisällytettyjä.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Mutta ihan yleisesti haluan sen todeta, että vaikka tässä arvostelun kohteena ovat nyt juuri nämä välinputoja-asemaan joutuneet yritykset, niin kaiken kaikkiaan tämä esitys on erittäin hyvä. Ja on erittäin tärkeää, että monella tavoin pyrimme turvaamaan sen, että kotimaisia hankintoja esimerkiksi testausvälineistön ja suojamateriaalien suhteen tuetaisiin ja kannustettaisiin. Toivottavasti emme syksyllä ole toisen aallon edessä, mutta mikäli sellainen tulee, niin on todella tärkeää, että omasta huoltovarmuudesta, ennen muuta Suomessa, mutta myös Euroopan unionin alueella, kykenemme huolehtimaan.

17.28 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Vielä nostan yhden tällaisen epäneutraliteettiasian esille. Ajatellaanpa työterveyshuoltoa: Meillä on paljon sellaisia kuntia, joissa työterveyshuoltoa pyritään terveyskeskuksen yhteydessä, ja se on sitä julkisen toimijan tarjoamaa työterveyshuoltoa. Sitten meillä on olemassa yksityisiä työterveyshuoltoja. Jos ajatellaan, että meillä on sairastunut ihminen, niin onko se sitten työnantajasta kiinni, minkätyyppisen verokohtelun kohteeksi vaikkapa hänen testauksessaan käytettävä välineistö on joutunut. Minun mielestäni tällainen raja, minkä hallitus on tässä tehnyt, tekee tämän entisestään byrokraattisemmaksi ja vaikeammaksi. Edustaja Viitanen on siinä aivan oikeassa, kun hän sanoi, että tässä joka tapauksessa joudutaan hiuksia halkomaan, kun mietitään, onko tämä nyt juuri koronan hoitoon tarkoitettua, koska se on ihan selvää, että nämä suojaussut ja erilaiset takit ja muut vastaavat ovat pitkälti myös niitä ihan normaaleja varusteita, joita tarvitaan hoitokodeissa. Ehkä sitten lähinnä voi sanoa, että tuskinpa tuommoisilla visiireillä muuna kuin korona-aikana lähestytään potilaita, että se todennäköisesti voi olla tällainen erityisyys — paitsi että nyt olen kuullut esimerkiksi hammashoitoyksiköistä, että siellä on pohdittu, että ihan oikeasti otetaan ne visiirit käyttöön tulevaisuudessa ihan pysyvästi, koska on huomattu, että se on äärimmäisen hyvä, ja todellakin kun ajatellaan, että hammashoitotyössä niitä pärskeitä ja roiskeita on, niin se suojaa paljon paremmin kuin tähän mennessä kehitetyt suojavarustukset.

Kyllä näitä tällaisia neutraliteettiongelmia tämän esityksen sisällä on, ja niitä vielä tällä hallituksen esityksellä lisätään, mutta aivan niin kuin edustaja Räsänen totesi, kaiken kaikkiaan, totta kai, tämä on nyt äärimmäisen tärkeää ja näin pitää toimia. Tämä esitys sinällensä muuten on kannatettava, mutta turha oli luoda tämän sisälle sitten tämäntyyppisiä ideologioita jakolinjoja.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 f §:n ja tuloverolain 124 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 82/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 10/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 10/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Verojaoston puheenjohtaja Viitanen, esittelypuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Keskustelu

17.30 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on todellakin kysymys yhteisöveron jako-osuudesta. Tämä on yksi toimenpide, jolla valtio näinä vaikeina aikoina tukee kuntia koronaviruksen yli, ja tämä on tietenkin sinänsä hyvin tärkeä esitys. Tässä kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettaisiin 10 prosenttiyksiköllä eli 32,13 prosentista 42,13:een, ja vastaavasti sitten valtion osuutta tästä alennettaisiin. Tämä on tärkeä kokonaisuus kuntien kannalta, ja kaiken kaikkiaan yhteisöveron tuottoja kuntien hyväksi tämä siirtää reilu 500 miljoonaa euroa kaikkienensa.

Tämän esityksen vaikutukset yksittäisiin kuntiin tietenkin vaihtelevat lähinnä sen mukaan, kuinka suuri osuus kuntien verotuloista muodostuu yhteisöverosta, ja luonnollisesti ne, joissa yhteisöveron merkitys on suuri, hyötyvät juuri tästä esityksestä eniten, mutta toisaalta myös menetykset ovat näissä kunnissa isoimmat.

Valiokunta toteaa, että se pitää tätä mallia perusteltuna. Tämä kompensoi valiokunnan mukaan oikealla tavalla kuntien verotulojen vähenemistä. Asiantuntijakuulemisessa muun muassa Kuntaliitto on tätä puoltanut, ja on puollettu tapaa, jossa merkittävä osa valtion tukikokonaisuudesta kohdennetaan yhteisöveron kautta, sillä koronaviruspandemian vaikutus yhteisöveron tuottoon on suhteellisesti suurin.

Täytyy muistaa tosiaan, että tässä on monia keinoja, millä kuntia tuetaan. Tämä yhteisövero-ositus on yksi, sitten tulevat nämä valtionosuudet, tulee harkinnanvaraista tukea ja tulee myös tukea sairaanhoitopiireille, eli tämä on yksi osa tätä tärkeää kokonaisuutta. Valiokunnan mietinnössä myös todetaan, että tämä yhteisöveron jako-osuuden korotuksen perusteella laskettu yhteisöveron tuotto otetaan huomioon myöhemmin verotuloihin perustuvassa valtionosuuksien tasauksessa.

Me kirjasimme tänne, puhemies, valiokunnan näkemykseksi myös sen, että tässä vaiheessa ei ole aiheellista lähteä sen tarkemmin tarkastelemaan erikseen yksittäisten kuntien jako-osuuksia. Niiden tarkistustarpeet arvioidaan myöhemmin. Valiokunta pitää tärkeänä, että valtioneuvosto seuraa kuntatalouden kehitystä ja yksittäisten kuntien verotuottojen muutoksia.

17.33 **Sari Essayah kd**: Arvoisa rouva puhemies! Aivan niin kuin edustaja Viitanen tuosaa totesi, tämä on yksi osa sitä niin sanottua kuntapakettia ja sinällensä tarpeellinen, yli 400 miljoonaa tälle vuodelle ja noin 100 miljoonaa sitten seuraavalle vuodelle.

Tosiaankin valiokunnassa käytiin keskustelua siitä ja tänään vielä vähän pahoiteltiin sitä, että aikaa ei sitten enemmän ollut tässä käyttää tähän ja pyytää ehkä laajemmalti vielä kuulemista siitä, miten kunnissa nyt koetaan tämä tilanne ja sen akuutti vaikutus, koska jos ajatellaan, että tästä summasta on menossa 56 prosenttia eli noin 300 miljoonaa kymmenelle suurimmalle suomalaiselle kunnalle ja pelkästään Uudenmaan kolme suurinta kuntaa kuittaavat tästä 220 miljoonaa, niin todellakin sitten rippeet jäävät Suomen muulle kuntakentälle. Siinä mielessä on tosi tärkeää, että tämä koko yhteisöveron jako-osuuden korotus tulee sinne normaalin valtionosuustasauksen piiriin, mutta se tapahtuu sitten kahden vuoden viipeellä, ja siinä tietysti tulee sitten se ongelma, että nämä kustannusrasitteet siellä kunnassa ovat tässä ja nyt ja rahat joissakin kunnissa lähestulkoon loppu. Siinä mielessä edelleenkin on syytä seurata kuntien tilannetta ja sitä, miten kuntatalous kehittyy, ja myöskin niitten yksittäisten kuntien kokonaisverotuottojen muutoksia, ja siinä mielessä olen ihan tyytyväinen, että tänne sitten saatiin kirjaus siitä, että kuntien yhteisöveron jako-osuu-

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

den määräaikainen korotus ei täten anna aihetta tarkastella tässä vaiheessa yksittäisten kuntien jako-osuuksia vaan niiden tarkistustarpeita arvioidaan myöhemmin.

Tuolla valiokunnassa myöskin tuli esille, että on mahdollista, että kun tämä tasaus sitten tehdään peruspalveluitten valtionosuuksien kautta, siinä sitten voi ajatella, että näitä kompensatioita sattuu niin, että jonkun kohdalla ehkä tässä tilanteessa annetusta rahasta tulee ikään kuin ylikompensatiota ja jonkun kunnan kohdalla alikompensatiota. Kuulimme semmoista toisen käden tietoa, että joku olisi jossakin näitä laskeskellutkin jonkunlaisilla mittareilla. Kaiken kaikkiaan on todettava, että kuntien valtionosuuksien tasausjärjestelmä on niin monimutkainen, että oikeastaan täällä eduskunnassa tarvittaisiin semmoinen kurssi meille kaikille kansanedustajille, että päästäisiin jotenkin kärryille siitä, miten tämä kaiken kaikkiaan tapahtuu. Kun tässä on kysymys vielä yhteisöveron tuotosta, jossa sitten jo lähtökohtaisesti sen yhteisön, esimerkiksi vaikka yrityksen, kotipaikka ja sitten toimipisteet ja niitten työntekijämäärät ja sieltä kertyneet verotulot on aikamoinen härdelli, kun lähtee pohtimaan, miten sitten lähdetään tasaamaan sitä, ja kun se viedään siihen tasausjärjestelmän piiriin, niin siinä mielessä sanotaan, että ei löydy varmaan niin rohkeaa kansanedustajaa, joka sanoisi, että tämä on meidän kunnalle juuri se oikea summa, mikä tästä pitäisi saada. Sen takia toivonkin, että tähän tosiaankin tarvittaessa palataan myöhemmin ja katsotaan.

Kuntien tarve on kuitenkin joka tapauksessa suuri, ja ne tarvitsevat verotuottoja mahdollisimman pian sinne menojaan katteeksi.

17.37 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Valtio ohjaa kunnille taloudellista tukea koronaviruspandemian aiheuttamien vaikutusten johdosta montaa eri reittiä. Jo aikaisemmin täällä on käsitelty verojärjestelyistä johtuvien veronlykkäysten korvaamista kunnille 550 miljoonalla eurolla. Se on jo käsitelty, ja nyt on sitten esillä tämä 1,4 miljardin euron paketti, jossa kohdistetaan sairaanhoitopiireille valtionavustuksia sen johdosta, että korona on aiheuttanut lisäkustannuksia ja sairaanhoitopiireissä on ollut tiettyä tyhjälähtöä sen johdosta, että kiireetöntä hoitoa on lykätty.

Sitten tässä myös peruspalvelujen valtionosuutta korotetaan, harkinnanvaraiseen valtionosuuteenkin on tulossa tietty korotus, ja sitten on tämä nyt esillä oleva kuntien yhteisöveron jako-osuuden korottaminen tälle vuodelle, jossa valtio luopuu yhteisövero-osuudestaan kuntien hyväksi 10 prosenttiyksikön verran. Se on selvä tietysti, että näin kaavamaisella ratkaisulla ei päästä täsmälleen oikeaan tulokseen, mutta kuten täällä on todettu, ja se on todettu myöskin valiokunnan mietinnössä, että tämä sitten aikanaan otetaan huomioon myöhemmin tehtävässä valtionosuuksien tasauksessa, jos ja kun tietyt kunnat saavat tässä nyt jonkin verran liikaa ja jotkut toiset liian vähän. Ainoa mahdollisuushan on toteuttaa tällainen kaavamainen ratkaisu. Se on joka tapauksessa selvää, että kokonaisuutena tämä menee juuri oikeille kunnille, eli niille, jotka ovat menettäneet yhteisöverotuloja. Esitys on siinä mielessä ihan oikealinjainen, ja sitä voi puolustaa.

17.39 Raimo Piirainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Aikoinaan meilläkin kaupunginkamreeri arvioi kuntien verotulot omalla laskukaavallaan ja opetti meille valtuutetuillekin, tai ainakin hallituksen jäsenille, sen, ja aika pitkä kaava se kaiken kaikkiaan oli, millä sitä verotuloa arvioitiin. Nykyisinhän ne tulevat Kuntaliiton arvioiden pohjalta.

Tässä on jo mainittu tämä iso potti, 1,4 miljardia kunnille, ja siitä osa menee sairaanhoitopiireille, jotka ovat varmasti tärkeässä osassa saada tätä rahoitusta niihin kustannuksiin,

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

mitkä tämä korona on aiheuttanut. Tämä kuntien osuus tässä on määritelty prosenttiluvuilla ja korotettu sitä tuo 10 prosenttiyksikköä, siis kokonaisvaltainen tarkastelu käyty. Se on aivan selvä, että se ei kohdennu kaikkia kuntia kohtaan tasavertaisesti, koska meillä on erilaisia kuntia: on palveluvaltaisia kuntia, missä palveluala on valta-alana, ja sitten on teollisuusvaltaisia, ja tällä hetkellä teollisuus on porskuttanut, ainakin näihin päiviin saakka, tosi hyvin, ja ne menetykset eivät ole olleet merkittäviä. Suurien kaupunkien menetykset näkyvät ihan selvästi verotulojen osalta. Oman kuntani verotulojen menetys on — nyt en ole ihan varma, oliko se kahden kuukauden vai kolmen kuukauden osalta — vain 3 miljoonaa euroa. Elikkä vaikka isompaa teollisuutta nyt ei niin hirveästi olekaan enää, niin kuitenkin on muita toimijoita, mutta vielä korona ei ole päässyt vaikuttamaan sillä tavalla. Joillekin tämä saattaa olla hyvä tulo ja toisille menetys, mutta kaikkihan tässä saavat nyt kumminkin, että eihän tämä ole menetettyä rahaa, tämä on päinvastoin tuloa kunnalle, että ei voi laskea, että on saanut nyt vähemmän.

Mitä verojaoston puheenjohtajakin totesi tuossa, niin varmaan syksyllä joudutaan tarkastelemaan tätä kuntien saamaa verotuottoa ja arvioimaan se sitten budjetissa seuraavalle vuodelle. — Kiitoksia.

17.41 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämäkin esitys on kannatettava. Kunnat ovat joutuneet taloudellisesti tiukoille koronaepidemian aikana, ja tämä on yksi osa siitä tuesta, joka on kunnille todellakin välttämätön. Siinä mielessä on erittäin hyvä, että tämä yhteisöveron jako-osuuden määräaikainen korotus toimitetaan.

No, ihmetystä on kuitenkin herättänyt kunnissa se, että tästä suurin osa menee suuriin kaupunkeihin, eli 56 prosenttia tästä menee kymmenelle suurimmalle kaupungille ilman tätä valtionosuuksien tasausta. No, tässä mietinnössä todetaan, että tämä jako-osuuden korotuksen perusteella laskettu yhteisöveron tuotto otetaan huomioon myöhemmin tehtävissä, verotuloihin perustuvassa valtionosuuksien tasauksessa, mikä tullee sitten kahden vuoden kuluttua tasauksena kunnille, ja nämä tarkistustarpeet arvioidaan myöhemmin.

Tämä esitys on varmasti aika pikaisesti tehty ja pikaisesti myös käsitelty valiokunnassa. Valiokunnan ulkopuolisena herää vain kysymys siitä, olisiko ollut hyvä nämä nostaa ihan ponnen tasolle, jotta tämä olisi myös selkeää, että myöhemmin nämä tarkistustarpeet todellakin arvioidaan — nythän ne ovat lähinnä tässä tekstiosassa.

Sitten samalla on todettava, että tämä toimenpide ei yksin kuntia tästä ahdingosta pelasta, eli tarvitaan muitakin toimenpiteitä, jotta kunnat selviytyvät myös tulevista hoito- ja hoivataakoista ja siitä hoito- ja hoivavelasta, joka niille tänä aikana on kertynyt, sekä tietysti kaikista muista lakisääteisistä tehtävistään.

17.44 Jussi Saramo vas: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa Uudenmaan kunnat tukevat voimakkaasti koko muuta maata, nyt ja tulevaisuudessa. Ensikin vuonna Uudenmaan kunnista lähtee verotuloja valtavat määrät muualle maahan, ja se on oikein. Meillä on ikääntyviä kuntia, ympäri maata on sellaisia tilanteita, että ei voida nähdä, että tulevaisuudessaan he pärjäisivät omilla tuloillaan.

Mutta nyt kyse on siitä, että eduskunta ja kunnat ovat vaatineet kunnille koronamenetysten kompensatiota. Ne saavat, jotka menettävät. Ei nyt ole tarkoitus tehdä yleisiä tukia koko Suomen kuntakentälle, vaan yrittää kompensoida niitä menetyksiä, joita tästä kriisistä on aiheutunut, eivätkä ne kata läheskään kaikkia niitä menetyksiä. Esimerkiksi oma kuntani, Vantaa: Meillä on lentoasema, meillä on valtavasti hotelleja, meillä työttömyys nousi

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

aivan hetkessä 8 prosentista yli 20 prosenttiin. Meillä on sekä työntekijöiden maksamat verotulot että yritysten maksamat yhteisöverot romahtaneet, ja tämä tuki, jota nyt valtiolta tullaan saamaan, ei valitettavasti tule Vantaata pelastamaan. Meillä Uudellamaalla Espoo, kun katsotaan konsernitasolla, on Suomen ylivoimaisesti velkaantunein kunta. Vantaankin velka on korkea.

Ei voi ajatella niin, että nyt tässäkin tilanteessa nämä tuet jaettaisiin jollain muulla perusteella kuin sillä, mitä Kuntaliitto, kunnat ovat vaatineet ja mitä eduskunta on peräänkuulluttanut. Ja minusta on hienoa, että hallitus on näinkin paljon pystynyt irrottamaan rahaa kunnille, tukemaan pahimmin kärsineitä kuntia, ja toivon, että tämä linja saa myös jatkoa. — Kiitos.

17.46 Hilikka Kemppe kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä uskon, että moni kunta pääkaupunkiseudun ulkopuolellakin pärjää itsenäisin toimin, mutta se on sitten ihan eri keskustelun paikka.

Tästä yhteisöveron jako-osuuden määräaikaisesta korotuksesta: Pidän tätä hallituksen esitystä erittäin hyvänä, ja perustelen sitä sillä, että tässä on kyetty nopeassa aikataulussa tuomaan kunnille niitä toimia, joita olemme peräänkuulluttaneet tämän hankalan korona-poikkeustilanteen johdosta. Tämähän on osa tätä 1,4 miljardin euron kuntapakettia, joka on jo nostettu esiin tässäkin keskustelussa.

Yhteisöverotuottoon liittyen pidän erittäin hyvänä viime vuosien kehitystä siihen suuntaan, että yhteisöverot nykyään jakaantuvat sinne, missä yritysten työntekijät ovat. Tämä mahdollistaa sen, että tämä yhteisövero jakaantuu vähän tasapuolisemmalla tavalla kuin että se menisi vain yhteen osoitteeseen, jos yritys toimii usealla paikkakunnalla. Näitä yhteisöverotuloja ovat menettäneet erityisesti ne kunnat, joilla on ollut isoja tappioita yritysten ja työntekijöiden osalta lomautusten myötä ja niin edelleen, ja kuten edellisessä puheenvuorossa kuultiin, niin toisaalta myös niiden kuntien verotuottomenetykset ovat suurimmat yhteisöveron tappioiden myötä tässä koronatilanteessa, joten on ilmiselvää, että jossakin määrin tämä yhteisöveron jako-osuuden korotus kohdentuu erityisesti niille paikkakunnille, joilla yritykset ovat. En pidä tätä niin isona epäsuhtana. Mutta siitäkin huolimatta näkisin tosi oleellisena, että me palaisimme tähän silloin, kuten valtiovarainministerikin on todennut, että syksyn aluksi keskitytään tähän isoon kuvaan ja katsotaan jälleen kerran uudestaan, mikä on kuntien taloustilanne ja millä tavalla sitä voisi edelleen eduskunnan kautta auttaa, ja koen, että siinä yhteydessä on syytä tarkastella myös kuntakohtaisesti paremmin, miten nämä yhteisöveron tuotot ovat sitten kohdentuneet, ja tehdä mahdollisia korjaustoimenpiteitä, mikäli tämä sitä vaatii.

Pidän tätä hallituksen esitystä hyvänä.

17.49 Matias Marttinen kok: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Viitaselle, jaoston puheenjohtajalle, tästä asian seikkaperäisestä esittelystä.

Asiahan on tietysti näin, että koko kuntasektori on valitettavasti ollut jo vuosia raskaasti alijäämäinen. Tietysti nämä hallituksen esittämät ja eduskunnan päättämät toimet nyt näkyvät, tosin niin, että vaikka nyt tänä vuonna se paikallishallinnon rahoitusasema kyllä hie-man vahvistuu, se säilyy edelleen kohtalaisen raskaasti alijäämäisenä, eliikkä työtä riittää vielä myös tuleville vuosille. Joka tapauksessa pidän näitä esitettyjä toimia kuten myös tätä yhteisöveron jako-osuuden muutosta tässä tilanteessa perusteltuna.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Rouva puhemies! Tätä yhteisöveron jako-osuuttahan on käytetty työkaluna aikaisemmin esimerkiksi uusien kuntatehtävien niin sanotun sadan prosentin kompensaaation yhtenä työkaluna, kun valtio, eduskunta on säätänyt uusia tehtäviä kunnille, ja sitten kun taas vastaavasti lain velvoitteen myötä on haluttu turvata se sataprosenttinen rahoitus, niin siinä tämä yhteisöveron jako-osuus on työkaluna tietysti ollut hieman ongelmallisempi tai silloin on käytetty useampia eri työkaluja, myös kiinteistöverotuksen alarajaa ynnä muuta mukana, koska kuten myös täällä valiokunnan mietinnössä on hyvin tuotu esille, miten yhteisöveron merkitys kuntien verotulojen kannalta vaihtelee riippuen kunnan elinkeinorakenteesta ja osin ehkä myös maantieteellisestä sijainnista, niin ne erot kuntien osalta ovat suuria, niin kuin täällä myös kollegat ovat edellä todenneet.

Rouva puhemies! Pidän tätä esitystä perusteltuna nimenomaan juuri sen takia, että tämä on nyt tarkoitettu juurikin tämän koronakriisin aiheuttaman tulonmenetyksen paikkaamiseen. Vastaavasti tämä esitys tullaan ottamaan huomioon sitten myöhemmin verotulojen tasausjärjestelmässä, vaikkakin se tulee jälkikäteen, kuten edustaja Essayah sen hyvin totesi. Joka tapauksessa se tulee huomioitua sitten siinä kokonaisuudessa.

Tämähän on tietysti näin, että on varmasti perusteltua, että meillä on jonkinkaltainen tasausjärjestelmä olemassa. Esimerkiksi myös oma kotikaupunkini Rauma maksaa tätä tasausa. Elikkä kun olemme hyvin voimakkaasti teollisuusvaltainen seutukunta, niin silloin meillä myös yhteisöverotuotot ovat olleet kohtalaisen suuria. Toki nyt viime vuosina ne ovat vähän heikentyneet, mutta siinä myös näkyvät nämä erot kuntien ja kaupunkien välillä.

17.52 Sari Essayah kd: Arvoisa rouva puhemies! Piti pyytää ihan sen takia puheenvuoro, kun edustaja Saramon puheenvuoro kalskahti korvaan. Hän sanoi, että Uudenmaan kunnat tukevat. — No, tietysti voidaan miettiä, että missä päin Suomea syntyvät ne erilaiset jalostusarvot, missä ovat metsät, missä ovat pellot, missä ovat elintarviketuotannon raaka-aineet, ja voidaan pohtia, mistä loppujen lopuksi sitä tukea tulee ja mihin suuntaan.

Jos ajatellaan vaikkapa oman kotikuntani kaikkein suurinta työllistäjää, Valiota, siellä on Pohjoismaitten suurin maidonjalostustehdas, joka vie esimerkiksi maitojauhetta Aasiaan, vie Afrikkaan, vie ympäri maailmaa, ja näitä toimipisteitä Valiolta löytyy Seinäjoelta, Joensuusta, Lapinlahdelta, mutta sitten sen pääkonttori, se sattuu nyt olemaan tuossa Helsingin Pitäjänmäellä. Siellä Pitäjänmäellä ei ole yhden ainutta lehmää. Siellä on jonkun verran työntekijöitä, ja kuitenkin tästä Valionkin yhteisöveron tuotosta aika iso osa menee sitten Helsingille sen takia, että se pääkonttori ja siellä olevat työntekijät ovat sitten täällä. Kyllä minä nyt sanon, että Valionkin varsinainen jalostusarvo syntyy kyllä sieltä maakunnista ympäri Suomea, ja sen tähden minä itse ajattelen, että tämä tasausjärjestelmä ei ole mikään köyhäinapu tai joku hyväntekeväisyysjärjestelmä Suomen kuntien välillä, vaan se on todellakin se, millä me tasapuolisesti koko maata haluamme kehittää, ja kun kuitenkin täällä nyt ainakin suurella osalla, toivon mukaan, on se ajatus tässä salissa, että me haluamme, että koko maa pysyy asuttuna ja koko maata halutaan olla viemässä eteenpäin, niin tässä ei ole mitään syytä tämän tyyppiselle vastakkainasettelulle ja ajatukselle siitä, että nyt jotenkin Uusimaa tässä nyt muuta Suomea pyörittää. Kyllä yhtä lailla voi ajatella, että täällä tulisi äkkiä nälkä, jos lopetettaisiin sitten tuolta muualta päin esimerkiksi elintarviketuotannon raaka-aineitten välittäminen elintarviketeollisuuteen ja siitä eteenpäin. Siinä mielessä pidetään koko Suomi hyvässä kunnossa, ja siksi valtionosuusjärjestelmässä tämä tasaus on tärkeä ja sitä tulee tarkastella. Minä uskon, että siinä vaiheessa, kun tämä sote-myl-

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

lakkä taas tänne taloon tulee ja ruvetaan puhumaan maakuntaverosta ja muista, niin auta armias, mikä tasausjärjestelmä siihenkin sitten vielä pitää pohtia. Kyllä tässä tätä tällaista erilaista verotulojen siirtelyä sinne, tänne ja tuonne varmasti jatkossakin riittää, riippuen sitten siitä, mitenkä monimutkaisia malleja me sitten olemme eteenpäin tästä talosta lykkäämässä.

17.54 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Ihan tähän loppuun todettakoon vielä se, että kaiken kaikkiaan tietenkin oli hyvä, että tämä kuntien tukipaketti kokonaisuudessaan tuli nyt keväällä. Itse asiassa tämän suuruus, tämä 1,4 miljardia kaiken kaikkiaan, oli jopa hie-
man ennakoitua suurempi, mutta se ei todellakaan poista sitä tosiasiaa, puhemies, että kyl-
lähän se on vieläkin liian pieni siinä suhteessa, että nämä menetykset kunnissa ovat valta-
vat.

Minusta on tärkeää todeta myös eduskunnassa, tässä salissa, että pidämme varmasti kaikki hyvin tärkeänä sitä, että hallitus on käytännössä nyt jo ikään kuin kertonut linjaa-
vansa vielä uudelleen näitä asioita ja palaavansa näihin asioihin syksyllä. Uskoisin, että jo-
kaisen meidän kotikunnassa, kotikaupungissa, tätä syksyäkin odotetaan niin sanotusti sillä
silmällä, että mitä tukitoimia sieltä sitten vielä tulee, mutta oli äärimmäisen tärkeää, että tä-
hän kohtaan tuli tämä kokonaistukipaketti kaikkienensa. Kyllä minä lähten siitä, että nämä
viestit varmasti tästä talosta hallitukselle ovat selvät. Siellä on tämä sitoutuminen olemas-
sa. Sinänsä olisi ihan hyvin voinut pistää jonkun lausuman tyyliin ”palataan syksyllä”,
mutta en usko, että se olisi tässä tapauksessa sen enempää välttämättä mitään varmentanut,
koska joka tapauksessa näin tulee käydä, ja uskon, että näin myös hallitus tulee puheidensa
mukaisesti kaiken kaikkiaan toimimaan.

Mutta kuten sanottu, puhemies, meidän on aika mahdoton tehtävä ajatella, että me ru-
peaisimme tässä kiireellisesti, kun täytyy näitä tukitoimia tehdä, jokaista yhteisöveron
jako-osuuden jakoperustetta määrittelemään, ja siksikin valiokunta kirjasi Kuntaliiton lau-
sunnonkin mukaisesti, että tämä on hyvä tapa, ja kun sielläkin tätä kovasti kannatettiin, niin
kyllä minä jaksan siihen luottaa, että tämä menee ihan hyvin tästä myös eteenpäin.

17.56 Jussi Saramo vas: Arvoisa rouva puhemies! Kuten totesin, niin on oikein, että ra-
haa siirtyy tasausjärjestelmän mukana nyt ja tulevaisuudessa. Näin aloitin ja näin oikeasti
ajattelen, ja nimenomaan en ymmärrä sitä vastakkainasettelua, jota nyt tehdään, että koro-
natuet pitäisikin jakaa joillain muilla perusteilla kuin koronaperusteilla, että nyt isot kau-
pungit tai Uusimaa saavat liikaa. Nyt puhutaan koronasta, nyt ei puhuta alueellisesta ta-
sauspolitiikasta tai muuten aluepolitiikasta.

Sen verran korjaisin, kuten tässä edustaja Kemppi hyvin totesi, että nykyäänhän yhtei-
sövero ei enää jaeta niiden pääkonttorien mukaan, vaan sen arvonlisäyksen mukaan, mitä
missäkin tehdään, ja näinkin on hyvä.

Eli tässä on ollut paljon hyviä puheenvuoroja, niistä emme ole eri mieltä, ja nyt toivoi-
sin, että toteutetaan sitä eduskunnan ja kuntienkin tahtoa, että nyt korvataan nimenomaan
koronan kustannuksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 82/2020 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuk-
sen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetun lain 3 ja 4 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 83/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 11/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 11/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Verojaoston puheenjohtaja Viitanen.

Keskustelu

17.58 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on niin sanotusti eräpäivätön laina, eli tässä esityksessä esitetään, että laina valtioenemmistöiselle yhtiölle tai valtion osakkuusyhtiölle voitaisiin rahoitusaseman varmistamismielessä myöntää ilman lainansaajaa sitovaa eräpäivää, jos se on talousarviossa erikseen sallittua.

Me tässä toteamme valiokuntana, että tämä on ihan tarpeellinen esitys kaiken kaikkiaan. Tämä muutos tuo lisämahdollisuuksia valtioenemmistöisten yhtiöiden ja valtioiden osakkuusyhtiöiden rahoitusaseman vahvistamiseksi. Toteamme tässä omassa mietinnössämme myös, että tämä eräpäivättömyys sinänsä kuitenkin aina edellyttää eduskunnan päätöstä talousarviokäsittelyn yhteydessä, ja näin ollen säännös turvaa valiokunnan mielestä oikealla tavalla myös eduskunnan finanssi- ja budjettivaltaa.

17.59 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Todellakin tuolla valiokunnassa aika nopeasti tätä asiaa vietiin eteenpäin ja oikeastaan ainoastaan sitten kysyttiin sieltä valtiovarainministeriön osastolta tarkennusta siihen, millä tavalla tämäntyyppinen laina tulee kirjata, kun se tulee joko valtionyhtiön tai valtion osakkuusyhtiön kirjanpitoon. Sieltä todettiin, että se riippuu siitä, käytetäänkö kansainvälistä IFRS-standardia vaiko sitten muuntajaa, ja toisaalta sitten tuotiin esille se, että sillä ei ole merkitystä esimerkiksi vähemmistöosakkaitten asemalle. Sen suhteen, kun tämän selvityksen sieltä saimme, asiaa vietiin eteenpäin.

Tietysti tämä on aika lailla uusi avaus tällä sektorilla, jos näin voisi sanoa. Tämäntyyppistä eräpäivätöntä lainaa meillä ei ole ollut välineistössä, mutta on mielenkiintoista nyt sitten nähdä, minkälaisissa tarkoituksissa sitä tullaan tarvitsemaan, ja eduskunnan pitää tietenkin edellyttää tekevän päätökset, niin kuin tässä mietinnössä on sanottu, että eduskunta tekee nämä päätökset ja pystyy koko ajan pysymään kärryillä siitä, mikä merkitys sillä on valtion rahoitustilanteeseen meillä.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 83/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain, merityösopimuslain ja yhteistoinnista yrityksissä annetun lain 51 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 92/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 10/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 92/2020 vp sisältyvien 1.-3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b ja 4 c §:n muuttamisesta sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 11/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 93/2020 vp sisältyvien 1.-6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 8/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 8/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.02 Paula Risikko kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä hän käydään läpi sitä, että nyt kun tartuntatautilain mukaisesti voidaan tartuntatautilanteeseen koulutuksen puolella puuttua, niin meidän täytyy tehdä muun muassa perusopetuslakiin muutoksia. Tartuntatautiviranomaisilla on toimivalta tartuntatautilain perusteella sulkea esimerkiksi koulut ja oppilaitokset ja määrätä kokoontumisiin liittyviä rajoituksia.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Siitä syystä, jotta me pystymme sitten perusoikeudet pitämään yllä, meidän täytyy tehdä muutoksia perusopetuslakiin, ja tämä on todella tätä koronaepidemiatilannetta varten.

Hallituksen esityksessä esitetään perusopetuslakiin väliaikaista muutosta, joka varmistaa sen, että oppilaan oikeus saada opetusta toteutuu, vaikka kouluja ja muita opetukseen käytettäviä tiloja suljetaan osittain tai kokonaan tartuntatautilain nojalla. Esityksen tavoitteena on osaltaan hidastaa koronavirusinfektioiden ja -tartuntojen leviämistä vähentämällä oppilaiden sekä opetus- ja muun henkilöstön välisiä kontakteja sekä samalla turvata oikeus perusopetukseen tartuntatautilanteessa. Hallituksen esitys mahdollistaa sen, että koronaepidemian etenemiseen reagoidaan järjestäjäkohtaisesti.

Sivistysvaliokunta korostaa, että koronaepidemian kestosta ja kehittymisestä ei ole saatavissa yksiselitteistä tietoa eikä varmaa ennustetta. Tulevana syksynä perusopetuksen lähiopetusta voidaan joutua rajaamaan epidemiatilanteesta johtuen, ja tartuntatautilain nojalla oppilaita, luokkia tai koulujakin voidaan joutua asettamaan karanteeniin. Näissäkin tilanteissa opetuksen on kuitenkin jatkuttava mahdollisimman normaalisti, vaikkakin poikkeuksellisin keinoin, ja näiden opetuksen poikkeusjärjestelyiden on perustuttava lakiin. Sivistysvaliokunta korostaa lähiopetuksen ensisijaisuutta ja mahdollisten poikkeusjärjestelyjen riippuvuutta tartuntalain nojalla tehdyistä alueellisista tai paikallisista toiminnan rajoituspäätöksistä.

Mehän olemme saaneet myöskin tähän lausunnon perustuslakivaliokunnalta, ja se on tässä liitteenä. Mutta valiokunnan näkemyksestä muutama sana, esimerkiksi lapsen näkökulman huomioon ottamisesta.

Valiokunta katsoo, että hallituksen esityksessä lapsiin kohdistuvien vaikutusten ja perusoikeuksiin kohdistuvien vaikutusten arviointi on tehty perusteellisesti. Esityksessä on punnittu keskenään erityisesti lapsen oikeutta opetukseen, parhaaseen mahdolliseen terveydentilaan ja turvalliseen oppimisympäristöön. On positiivista, että esityksessä on tarkasteltu selvityksiä poikkeusajan opetusjärjestelyjen kokemuksista ja seurauksista. Valiokunta pitää ehdottoman tärkeänä, että opetus- ja kulttuuriministeriö tekee seurantaa koronatilanteen vaikutuksista lasten hyvinvointiin ja oppimiseen myös jatkossa.

Lapsen oikeuksien rajoittamisen tulee olla tarkkarajaista, tarkoitussidonnaista ja kestoltaan mahdollisimman lyhytaikaista saavutettavaan päämäärään nähden. Esityksessä on hyvin punnittu erilaisia sääntelyvaihtoehtoja ja todettu valitun vaihtoehdon parhaiten turvaavan lapsen oikeuden opetukseen ja terveyteen, jos koronavirustilanne pahenee uudelleen. Valiokunta painottaa huolehtimista siitä, että annettavan lain mahdollistamia rajoittamisen perusteita ei käytetä muun rajoittamisen perusteena jatkossa.

Sivistysvaliokunta korostaa lasten näkemysten selvittämisen tärkeyttä ja kiinnittää huomiota siihen, että lasten näkemysten selvittäminen on jäänyt tästä hallituksen esityksestä pois. Esityksen mukaan lasten mielipiteiden selvittäminen on lapsivaikutusten arvioinnista jätetty pois kiireellisen aikataulun vuoksi — näin todetaan sivulla 10. Esityksen valmistelussa on kuitenkin kuultu lukuisia muita tahoja, kuten etujärjestöjä. Näin ollen oletettavaa on, että myös lasten kuuleminen tässä heidän arkeaan oleellisesti koskevassa asiassa olisi ollut mahdollista ja esityksen vaikutukset huomioon ottaen myös erittäin tärkeää.

Valiokunta katsoo, että kiire ei ole perusteltu syy sivuuttaa lasten mielipiteiden selvittämistä ja jättää niitä aikuisten näkemysten varjoon. Lapsen oikeus saada näkemyksensä huomioon otetuksi on yksi YK:n lasten oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteista. YK:n lasten oikeuksien komitea on yleiskommentissaan numero 23 erikseen todennut, että sopi-

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

musvaltioiden pitää kysyä paikallisesti ja kansallisesti lasten mielipidettä kaikista koulutuspolitiikan näkökohdista.

Tässä yhteydessä valiokunta kiinnittää huomiota perusopetuslain oppilaiden osallisuutta koskevaan säännökseen, jonka soveltaminen tulee ottaa huomioon mahdollisissa opetuksen järjestäjäkohtaisten päätösten valmisteluissa. Edellä mainitun säännöksen mukaan opetuksen järjestäjän on muun muassa kuultava koulun oppilaskuntaa ennen oppilaiden asemaan olennaisesti vaikuttavia päätöksiä.

Hallituksen esityksessä sivuilla 8–9 tuodaan esille Turun yliopiston selvityksen tuloksia, joiden mukaan oppilaiden kokemukset poikkeusajan opetuksesta ovat pääosin hyvät. Selvityksen perusteella oppilaat ovat kevään 2020 etäopetuksen aikana kokeneet eniten vaikutusta oppimiseen ja hyvinvointiin olleen sillä, millainen yhteys heillä on ollut opettajaansa. Tämä tukee näkemystä siitä, että koulun sosiaalisilla suhteilla on suuri merkitys oppilaan oppimiseen, oppimismotivaatioon ja hyvinvointiin. Myös vanhemmille tehdyn kyselyn mukaan etäopetuksen kokemuksiin on erityisesti vaikuttanut opettajan yhteydenpito oppilaaseen ja vanhempiin. Selvityksen mukaan usea oppilas on kokenut saaneensa puutteellisesti tukea hyvinvointiinsa.

Lasten oikeuksien sopimuksen vahvana läpileikkaavana velvoitteena on kohdella lapsia keskenään yhdenvertaisesti. Ehdotettu lakimuutos saattaa johtaa tilanteeseen, jossa lasten oikeus saada opetusta ei toteudu yhdenvertaisesti. Asiantuntijalausunnon mukaan kuluneen kevään poikkeusoloissa saatujen tietojen mukaan opetus ei tosiasiassa toteutunut yhdenvertaisesti, vaan opetuksen järjestelyissä on ollut kunta-, koulu- ja jopa opettajakohtaisia eroja.

Perustuslakivaliokunta painottaa lausunnossaan vammaisten oikeuksien yleissopimuksesta johtuvia erityisiä vaatimuksia. Yleissopimuksen 9 artiklan määräykset esteettömyydestä ja saavutettavuudesta soveltuvat myös opetuksen järjestämiseen etäyhteyksiä hyödyntäen. Esteettömyys ja saavutettavuus tarkoittavat sitä, että vammaisille henkilöille tulee varmistaa yhdenvertainen pääsy erilaisiin järjestelyihin ja palveluihin, kuten fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen sekä tiedottamiseen ja viestintään. Yleissopimuksen 9 artiklan mukaan saavutettavuuden esteitä tulee tunnistaa ja poistaa kouluissa. Opetuksen on siten oltava yleissopimuksen tarkoittamalla tavalla esteetöntä ja saavutettavaa myös vammaisille oppilaille.

Täällä otetaan kantaa muutenkin vammaisten henkilöitten oikeuksiin, ja sivistysvaliokunta yhtyy näihin perustuslakivaliokunnan huomioihin. Sivistysvaliokunta korostaa, että vammaisten oikeuksien yleissopimus on voimassa myös poikkeusoloissa.

Saatujen tietojen mukaan oppilashuollon eli koulupsykologien ja koulukuraattorien sekä oppilasterveydenhuollon käyntejä toteutui poikkeusoloaikana huomattavasti vähemmän kuin normaalioloissa ja myös palvelujen saatavuudessa oli vaihtelua. Valiokunta korostaa, että opiskeluhuollon palvelujen tarve korostuu etäopetuksen aikana muun muassa haavoittuvassa asemassa olevien oppilaiden kohdalla, eikä niitä tule vähentää tai käynteihin pääsyä vaikeuttaa tehtäessä päätöksiä etäopetukseen siirryttäessä. Oppilashuollon avulla voidaan vähentää etäopetuksen aiheuttamaa henkistä kuormitusta, tukea arjen säännöllisyyttä ja rakenteita, ehkäistä koulupudokkuutta ja siten vähentää osaltaan syrjäytymisen vaaraa.

Täällä otetaan kantaa myös kouluateriaan. Siihen kiinnitti huomiota myös perustuslakivaliokunta. Sivistysvaliokunta pitää kannatettavana ja välttämättömänä, että lainsäädännössä tuodaan selkeästi esiin oppilaan oikeus maksuttomaan päivittäiseen kouluateriaan. Pakottavista syistä voidaan pitää hyväksyttävänä, että ruokailua ei voida järjestää ohjattu-

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

na etäopetuksessa oleville tartuntariskin vuoksi. Sen sijaan aterian täysipainaisuudesta poikkeamista etäopetuksessa olevien kohdalla ei ole esityksessä riittävästi perusteltu. Tilannetta, jossa kaikki kunnat eivät tarjoa kouluateriaa, ei voi pitää hyväksyttävänä.

Tässä kuitenkin sitten toteamme, että sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että opetuksen järjestäjä päättää oman kokonaisvaltaisen tarkoituksellisuuden mukaisesti harkintansa mukaan, millä tavalla perusopetuslain mukainen maksuton ruokailu oppilaille toteutetaan käytännössä.

Täällä meidän mietinnössämme puhutaan myöskin soveltamisalan ulkopuolelle jäävistä oppilaista — nehan on täällä määritelty — ja sitten meillä on myös yksittäiseen oppilaaseen kohdistuvia rajoituksia ja opetusjärjestelyjä käyty läpi. Kannattaa lukea hyvin tarkkaan tätä meidän mietintöämme. Siellä on hyvin paljon erilaisia kohteita pohdittu.

Keskeistä on tietysti sekin huomio, että poikkeusolojen aikana on noussut esille, että osaa oppilaista ei pystytty tavoittamaan lainkaan, ja sitä me pidämme hyvin vakavana asiana ja pidämme huolta siitä. Toivotaan, että jatkossa pidetään huolta siitä, että varmasti tulevassa tilanteessa sitten, mahdollisessa tulevassa tilanteessa, kaikki lapset ja nuoret saavutetaan.

Mehän teimme tähän 1. lakiehdotukseen pienen pienen stilistisen muutoksen 20 a §:ään, mutta muuten esitämme hyväksyttäväksi tätä lakia.

Samalla tässä yhteydessä haluan kiittää kaikkia näitä henkilöitä, jotka ovat tuottaneet paljon tietoa tähänkin mietintöön ja lakiesitykseen, jotta laista saadaan sellainen, että sitä pystytään toteuttamaan turvallisuusnäkökulmat mutta myös perusoikeudet huomioiden. — Kiitos.

18.12 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitän ensinnäkin tästä hallituksen esityksestä opetus- ja kulttuuriministeriötä. On ihana toimia sivistysvaliokunnassa, kun esityksiä tuodaan näin omatoimisesti ja nopeassa aikataulussa meille käsiteltäväksi ja ne ovat näin hyvin valmisteltuja.

Poimin täältä perustuslakivaliokunnan lausunnosta yhden virkkeen: ”Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että perustuslain 16 §:n 1 momentissa ei edellytetä tiettyä perusopetuksen toteuttamistapaa, eikä siirtyminen lähiopetuksesta etäopetukseen sinänsä merkitse välttämättä perusoikeusrajoitusta.” Tässä on varsin hyvä havainto siitä, että vaikka etäopetukseen on korona-aikana liittynyt myös yhdenvertaisuuden kannalta haasteita, niin lähtökohtaisesti etäopetus ei ole välttämättä perusoikeusrajoitus. Tämä huomio onkin hyvä pohja tälle etäopetuksen, niiden tilanteiden kehittämiseksi myös jatkossa.

Kaiken kaikkiaan olen ilahtunut siitä, että esimerkiksi Turun yliopiston selvityksen mukaan etäopetustilanteet on koettu laajasti positiivisina ja hyviä käytäntöjä on lähtenyt syntyään tammikuuseen yhdessä yössä hypättyyn digiloikkaan, etäopetustilanteisiin. Mutta on myös mainittava, että opettajan merkitys on korostunut. On ollut nähtävissä, että opettajalla on suuri merkitys siinä, miten lapset ovat oppineet ja millaisia käytäntöjä luokkatilanteissa on tehty. Opettajana uskallan linjata, että pelkät kirjalliset tehtävät eivät ole riittävä oppimisen perusta, ja myös tällaisiin tilanteisiin on paikoitellen ympäri Suomea koronan myötä päädytty. Perheen merkitys on myös korostunut, mikä on syytä huomioida, että ei ole aina sellaista tilannetta, että koulu toimisi tiiviissä yhteydessä perheen kanssa, ja tällaisessa tilanteessa, kuten tämäkin hallituksen esitys esittää, sen tulisi olla saumatonta.

Kaiken kaikkiaan seurantaan ja lapsivaikutusten arviointiin tulee kiinnittää huomiota. On ilmeistä, että meidän tulee paitsi seurata tätä mennyttä tilannetta, tutkia sitä vielä li-

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

sää, myös tutkia lapsivaikutusten arvioinnin kautta tulevia etäopetustilanteita ja hyödyntää sitä tietoa jatkossa vieläkin paremmin.

Opiskeluhoollon palveluista ei voi luopua minkäänlaisessa etäopetustilanteessa, sen olemme myös näihin valiokunnan lausuntoihin painavasti kirjoittaneet, eikä myöskään lämpimästä ruuasta voi luopua, siitä on pidettävä huolta. Mutta esimerkiksi pitkien etäisyyksien Suomessa, niissä kunnissa, joissa etäisyydet ovat pitkiä, tämä hallituksen esitys sallii käsittääkseni sen, että esimerkiksi ruuat voidaan toimittaa maanantaina ja sitä kautta vähentää näitä kuljetuskertoja, mikäli lapsi on etäopetuksen piirissä.

Tämä ehdotettu [Puhemies koputtaa] 20 a §:n 5 momentin muutos tuo meille väliaikaista parannusta tähän tilanteeseen. [Puhemies koputtaa] Se ei ole pysyvä, vaan kahden kuukauden määräajalla tapahtuva [Puhemies: Aika!] muutos, ja palaankin siihen kohta tarkemmin.

18.15 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Peruskoulujen rehtorit ja opettajat ja ohjaajat, koko koulun väki, tekivät hienon työn, kun hyppäsivät nopeasti etäopetukseen ja melkein yhtä nopeasti takaisin lähiopetukseen. Heille saamme olla suuressa kiittolisuudenvelassa. Opimme paljon syksyä ja tulevaisuutta varten. Kun nyt poikkeusolot päättyivät, jatkamme koronan kanssa elämistä ja mahdolliseen toiseen aaltoon valmistautumista normaalilainsäädännön kautta. Nyt toimitaan tartuntatautilain ja perusopetuslain pohjalta, ja jälkimmäistä tässä ollaan muuttamassa määräaikaisesti.

Laki tulisi voimaan elokuun alussa ja olisi voimassa joulun yli eli vuoden loppuun. Kun rajataan perusoikeuksia ja tehdään tällaisia määräaikaisia lainmuutoksia, on tärkeää, että ajanjakso on selkeästi rajattu eikä se ole aivan kuin varalta liian pitkä. Jos lakia on tarve jatkaa, sitä tulee katsoa loppusyksyllä, kun tiedämme, millainen tautitilanne kotimaassamme on.

Nyt kun tätä lakia väliaikaisesti muutetaan ja halutaan näin ehkäistä taudin leviämistä ja lieventää haittoja ja turvata opetuksen turvallinen järjestäminen, niin on hyvä muistaa, että jokaisella lapsella on oikeus saada perusopetusta kaikenlaisina aikoina, ja niin kuin puheenjohtajamme, edustaja Risikko nosti esille, lapsen oikeuksien sopimus ja vammaisten henkilöiden oikeuksien sopimus ovat voimassa kaikenlaisissa olosuhteissa, ja tämä on haluttu ottaa myös sivistysvaliokunnan lausunnossa huomioon. Koska tautitilanne on erilainen eri puolilla Suomea ja sitä se voi olla myöskin syksyllä, kun koulu alkaa, on tarpeen, että alueellisia ja paikallisia ratkaisuja voidaan tehdä. Näiden poikkeusten ulkopuolelle jäävät samat ryhmät kuin nyt keväällä, ja näiden ryhmien kriteereitä arvioitiin kattavasti kevään kokemusten pohjalta. On pienet lapset, erityisen tuen päätöksen saaneet oppilaat, pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat ja valmistavan koulutuksen oppilaat. Tämä on perusteltua. Sivistysvaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että oppilaalla on oikeus saada opiskelijahuoltoa ja koulunkäynnin tukea myös näiden olojen aikana. Siitä emme voi tinkiä myöskään syksyllä.

18.18 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä esitetään perusopetuslakiin väliaikaista muutosta, joka varmistaa sen, että oppilaan oikeus saada opetusta toteutuu, vaikka kouluja jouduttaisiin sulkemaan osittain tai kokonaan tartuntatautilain nojalla syksyllä. Me emme voi tietää syksyn epidemiatilannetta, ja tämä lakiesitys mahdollistaa tilanne- ja aluekohtaiset päätökset.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen soveltamisen ulkopuolelle jäävät esiopetuksen ja perusopetuksen 1.—3. vuosiluokkien oppilaat ja esimerkiksi erityisen tuen oppilaat. Tämän lisäksi on syytä korostaa myös tätä vanhempien lasten yksilöllisten tarpeiden huomioimista. Joillekin lapsille etäopiskelu on erittäin vaikeaa, ja epäonnistuminen helposti johtaa syrjäytymisvaaraan.

Sivistysvaliokunta on tehnyt erittäin hyvän mietinnön, ja haluan tässä korostaa vain muutamaa perustuslakivaliokunnassa esille tullutta asiaa: Valmiuslaki antoi opetuksen järjestäjille suuren harkintavallan perusopetuksen ja tuen järjestämisessä, ja tämä johti myös yhdenvertaisuuden kannalta ongelmiin. Käytännössä järjestelyt olivat alueellisesti ja kuntien ja jopa koulujen ja opettajien välillä kovin erilaisia, ja oppilaan saamat oppimisen tuen palvelut riippuivat täysin siitä, missä kunnassa perhe asui. Valmiuslain aikana rajoitettiin opetuksen järjestäjien velvollisuutta järjestää muun muassa perusopetuslain mukaista oppimisen tukea ja oppilashuoltoa. Perustuslakivaliokunta korosti omassa lausunnossaan, että tällä säännöksellä poikettiin subjektiivisesta oikeudesta maksuttomaan perusopetukseen. Erityisesti oppimisen tuen ja yksilöllisen huomioimisen puutteet aiheuttivat monelle oppilaalle vaikeuksia saavuttaa etäopetuksen aikana oppimistavoitteita. Kaikissa perheissä ei ollut mahdollisuuksia tukea lasten oppimista ja opiskelua samalla tavalla, ja siitä johtuen lapset joutuivat eriarvoiseen asemaan. Näistä virheistä on syytä oppia, ja jatkossa on pidettävä huolta siitä, että oppilaiden mahdollisuudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen ja opinnoissa etenemiseen taataan yhdenvertaisesti.

Toisaalta sivistysvaliokunnan tavoin haluan korostaa, että tässä lakiesityksessä ei ole kysymys kokeilusta vaan poikkeusjärjestelyistä, joihin toivottavasti joudutaan mahdollisimman vähän turvautumaan. Kaikissa olosuhteissa on kuitenkin turvattava oppilaan oikeus opetukseen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Oppimisen tukea ei saa karsia, vaikka sen toteuttamistapoja joudutaankin soveltamaan. Tosiasiassa moni oppilas tarvitsee etäopetuksessa enemmän tukea kuin normaalissa oppimistilanteessa.

Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota myös vammaisten oikeuksien yleissopimuksen toteutumiseen, eli siihen, että esteettömyys ja saavutettavuus on varmistettava, ja tämä tarkoittaa myös kohtuullisten mukautusten järjestämistä.

Aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluan todeta, että nyt tarvitaan resurssien kohdentamista lasten ja nuorten auttamiseen, sillä suurelle osalle heistä korona-aika on ollut raskasta. Nyt on nopealla aikataululla puututtava lasten ja nuorten eriarvoistumiseen [Puhemies koputtaa] ja perheitä koskevaan polarisaatioon, jonka koronaviruksen on tuonut näkyväksi. Osittain se näyttää myös pahentuneen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä niihin lapsiin ja nuoriin, [Puhemies: Aika!] joita ei ole tavoitettu etäopiskelun aikana ja joiden osallistuminen koulunkäyntiin tai opiskeluun on ollut vähäistä.

18.22 Matias Marttinen kok: Herra puhemies! Kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle asian esittelystä. Tässä kevään aikanahan sivistystoimenjohtajat, rehtorit, opettajat, koulunkäyntiavustajat ja koulujen muu henkilökunta ovat olleet äärimmillään tämän koronatilanteen vuoksi, ja pidän itse erittäin hyvänä sitä, että nyt ministeriö on tuonut sitten valtioneuvoston kautta eduskuntaan esityksen, jolla poikkeusolojen opetusjärjestelyitä pystytään täsmentämään ja myös korostamaan tiettyjä asioita. Pidän erittäin hyvänä tekijöitä, mitä on myös tässä keskustelussa tuotu esille, jotka koskevat lasten oikeutta oppimiseen, tukipalveluihin, niihin ikään kuin opetuksen järjestämisen puitteisiin. Myös entisenä OKM:n työntekijänä kun näitä asioita aikaisemmin olen pyöritellyt, niin ymmärrän, että ne

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

ovat herättäneet myös paljon haastetta kentässä. Minusta esitys on tässä mielessä kyllä hyvin kannatettava, ja haluan vielä korostaa sitä, että kuitenkin esitys on tehty hyvin poikkeuksellisiin tilanteisiin ja kuitenkin lähtökohta on se, että perusopetus tullaan järjestämään lähiopetuksena myös jatkossa, ellei nyt sitten tässä pandemiatilanteessa tapahdu jotain muutosta.

Herra puhemies! Aivan loppuun voisin todeta laajemmin tähän teemaan liittyvänä, että nyt kun olen tässä omassa kotimaakunnassani Satakunnassa käynyt keskustelua paljon myös opettajien ja sivistystoimenjohtajien kanssa, niin haluan nostaa esille myös sen tärkeän informaation ja ohjauksen, mitä esimerkiksi Opetushallitus antaa kentälle, koska varsinkin yläkoulujen henkilökunta on antanut palautetta siitä, että monta kertaa nämä ohjeistukset on rakennettu ikään kuin, sanotaan, alakoululuokkien toiminnan perusteella, ja on koettu, että tietyiltä osin ohjeistuksessa, mitä on annettu, olisi täsmentämisen varaa. Minusta tämä on nyt hyvä paikka myös tuoda tämä esille, koska kuitenkin tämä kevät meni tämän akuutin kriisin hoitamisessa ja tulipalojen sammuttamisessa, mutta varsinkin nyt, kun te sivistysvaliokunnan jäsenet käytte keskustelua myös Opetushallituksen suuntaan ja kun myös sieltä heidän virkamiehensä ovat teillä kuultavana, niin minusta on hyvä tuoda esille myös se, että myös OPH käy sitä omaa toimintaansa läpi ja tarkistaa ja pohtii sitä, miten tämä ohjeistus on sinne kentälle toiminut, koska kuitenkin hekin joutuivat aika kovassa paineessa tekemään työtä kevään osalta, ja luulen, että kaikki työ, mitä on tehty aikaisemmin, on perusteltua nyt tässä tilanteessa käydä myös läpi.

18.25 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on tarpeellinen — kun valmiuslaista olemme nyt luopumassa — jotta perusopetuslain muutoksilla voidaan tarvittaessa siirtyä etäopetukseen, ja määräaikaisella lainmuutoksella tämä sitten ollaan mahdollistamassa.

Tässä valiokunta on tehnyt erinomaista työtä. Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle, edustaja Risikolle, joka esitteli mietintöä. Tässä on nostettu hyvin esille niitä kokemuksia, mitä jo tässä lyhyellä ajalla on saatu etäopetuksesta, ja toisaalta sitten niitä korjauskohtia, joita tarvitaan. Esimerkiksi mietinnössä on hyvin otettu esille nämä opiskelijahuollon palvelut, kouluruokailu ja myöskin oppimisen tuen saanti, jotka olivat vähän, voisiko sanoa, epätasa-arvoisessa tilanteessa tuolla kunnissa eri puolilla Suomea. Niitä tulkittiin vähän eri tavoin, ja joissakin kunnissa kertakaikkisesti asioita myöskin laiminlyötiin. Siinä mielessä huomion kiinnittäminen näihin asioihin tässä mietinnössä on erittäin keskeistä.

Tietysti sitten se, että tämä lähiopetusoikeus edelleenkin on näillä 1.—3. vuosiluokkien oppilailla, erityisen tuen tarpeessa olevilla, pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä ja myöskin perusopetukseen valmistavien henkilöitten kohdalla, on myöskin tärkeää.

Arvoisa puhemies! Nyt kun siirrymme todennäköisesti kohti normaalimpia oloja, niin tällaisen lainsäädäntömuutoksen tekeminen on tärkeää, jotta pystymme sitten, voisiko sanoa, tavallisen lain puitteissa tarvittaessa palaamaan etäopetukseen. Tietysti kaikki täällä toivomme, että tätä tarvetta ei tulisi, vaan pystyisimme sitten lähiopetuksen kautta jatkamaan oppilaitten koulunkäyntiä.

18.27 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! On erittäin hyvä, että hallitus on tämän esityksen tuonut, ja valiokunta on tehnyt erittäin hyvän mietinnön tästä.

Kokemukset etäopetuksesta kevään aikana ovat olleet ehkä pääsääntöisesti hyviä mutta toisaalta melko kirjavina, eli meillä on ollut se joukko haavoittuvassa asemassa olevia lap-

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

sia, joihin jopa ei ole saatu edes yhteyttä ja jotka ovat kärsineet tästä etäopetuksesta. Jotkut vanhemmat ovat olleet erittäin kuormittuneita tästä etäopetustilanteesta, ehkä ovat joutuneet itse tekemään etätöitä ja samalla pieniäkin koululaisia kädestä pitäen ohjaamaan niissä etäopetustilanteissa, ja myös joillekin opettajille tämä on ollut erittäin kuormittavaa. On hyvä, että näitä kokemuksia on koottu ja niistä opitaan, ja tämä määräaikainen lakiesitys on edelleen tarpeen olla olemassa.

Itse mietin sitä, että tämä lakiesityshän on voimassa vuoden loppuun asti, mikä on varmasti erittäin tarkoituksenmukaista tässä tilanteessa ajatellen nimenomaan mahdollista koronaepidemian toista aaltoa, mutta onhan mahdollista, että jokin muukin epidemia kuin korona voi joskus myöhemmin aiheuttaa tarpeen poikkeusjärjestelyille, ja sen vuoksi jatkossa kannattaa harkita, olisiko meillä tarpeen olla pysyvästikin tämäntyyppinen laki varalla patteristossa otettavaksi käyttöön, jos tarvetilanne tulee.

Nostan esiin kysymyksen kouluateriasta tässä mietinnössä. Ajattelen, että on hyvin tärkeää pitää kiinni maksuttoman kouluaterian periaatteesta, joka kuuluu kaikille lapsille, ei pelkästään vähävaraisille. Tässä nyt tämän etäopetusjakson aikana kunnissa toimittiin hyvin eri tavoin. Joissakin kunnissa järjestettiin jopa mahdollisuus käydä ruokailemassa, joissakin jaettiin näitä ruokakasseja kaikille joko useamman kerran viikossa tai kerran viikossa, ja sitten oli kuntia, joissa ei järjestetty minkäänlaista ruokailua, ja joissakin ruokakassit jaettiin vain vähävaraisille oppilaille, mikä koettiin hyvin leimaavana. Mielestäni nyt on kyllä tärkeää, että tässä otetaan selkeä kanta, että maksuton kouluruokailu on yksinkertaisesti oikeus, [Puhemies koputtaa] joka on jatkossa järjestettävä.

18.30 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Otan täältä mietinnöstä vielä hieman opettajienkin näkökulmasta, mitä täällä lausuimme: ”Asiantuntijalausunnon mukaan etäopetusjakso on ollut hyvin kuormittava opettajille. Kuormitusta on aiheuttanut etenkin oppilaiden kasvanut yksilöllinen ohjauksen tarve. Asiantuntijakuulemisessa on korostettu opettajien ja oppilaiden todellista opetuksellista vuorovaikutusta. Etäopetusjakson seurantatietojen mukaan joka viides opettaja arvioi, että käytettävissä olleilla välineillä ei voinut toteuttaa reaaliaikaista etäopetusta oppilaiden enemmistön kanssa.

Etäopetusyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa noudatetaan lukujärjestystä sekä koulun työaikoja ja vuosisuunnitelmaa niin, että poissaoloja opetuksesta seurataan normaalitytään. Opetuksessa käytettävien välineiden tulee perusopetuksessa olla oppilaille maksuttomia ja opetuksen järjestäjän on näin ollen varmistettava, että etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa oppilailla on toimintaan tarvittavat välineet. Tämän opetusmuodon soveltuvuutta on esityksen mukaan arvioitava oppilaan iän ja edellytysten mukaan. Opetusjärjestelyt, joissa oppilaan opetus tyypistyy kirjallisiin, itsenäisesti suoritettaviin tehtäviin, eivät asiantuntijan arvion mukaan täytä oppilaan oikeutta saada opetusta.

Saamansa asiantuntijalausunnon perusteella sivistysvaliokunta muistuttaa myös, että perusopetuslaki ei tunne itsenäistä opiskelua. Tämän vuoksi on tärkeää, että Opetushallitus toimivaltansa puitteissa täsmentää ohjeillaan hallituksen esityksessä mainittua, että etäyhteyksiä hyödyntävässä opetuksessa oppilaan ja opettajan vuorovaikutus voi olla eriaikaista ja että opetus voi olla oppilaan itsenäistä opiskelua.

Sivistysvaliokunta pitää tärkeänä, että mahdollisissa tulevilla poikkeusjärjestelyissä turvataan kaikin tavoin oppilaiden yhdenvertaiset oikeudet oppimista edistävään vuorovaikutukseen opettajan kanssa. Hallituksen esityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriössä on tunnistettu tarve arvioida laajemmin kriisitilanteisiin ja normaaliolojen häiriö- ja eri-

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

tyistilanteisiin soveltuvan toistaiseksi voimassa olevan säännöksen tarpeellisuutta. Lainsäädännön muutos edellyttää usean hallinnonalan yhteistyötä ja laajempaa arviointia lainmuutoksen tarpeellisuudesta. Sivistysvaliokunta kannattaa hallituksen esityksessä tarkoitettua arvioinnin toteuttamista.” — Kiitos.

18.32 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä kannattamani hallituksen esitys perusopetuslain muuttamisesta etäopetuksen mahdollistavaksi on luonteeltaan määraaikainen, vuoden loppuun. Se on sidottu tartuntatautilanteisiin, ja se on mahdollista yhtäjaksoisesti vain kahden kuukauden ajan. Kuitenkin joillekin lapsille tämä etäopetus on ollut parempi ratkaisu heidän omien sanojensa mukaan ja on tuonut heille uudenlaista mahdollisuutta oppimiseen ja myös uudenlaisia taitoja, ja sen takia mielestäni edustaja Räsänen kysymys siitä, olisiko syytä olla myös jonkinlaista pysyvämpää ratkaisua etäopetuksen sallimiseksi, on mielestäni ajankohtainen jo tässä kohtaa eikä vasta silloin joulukuussa, kun alamme tätä asiaa pohtimaan tämän hallituksen esityksen rauettua.

Olenkin itse asiassa tehnyt jo tässä kohtaa lakialoitteen tämmöisestä pysyvämmästä ratkaisusta, jonka on allekirjoittanut jo 22 kansanedustajaa, ja siinä ajatus on lähteä tämän hallituksen esityksen, hyvän hallituksen esityksen, pohjalta, mutta jatkaa tätä pysyväm-pään muotoon niin, että tämä etäopetus olisi mahdollista esimerkiksi tartuntatautilanteis-sa, myös niissä tilanteissa, kun kotona on joku perheenjäsen, jonka tilanne estää lapsen opiskelun, esimerkiksi syöpäpotilas tai muu vastaava, tai jos opettajan tilanne on sellainen, että opettaja ei voi mennä luokkatilanteeseen, niin voitaisiin sitten tehdä etäopetus sen pe-rusteella. Tai sitten tartuntatautilanteiden ulkopuolella tämän lakialoitteen myötä sallittai-siin esimerkiksi yhteishuoltajuustilanteissa joissakin tapauksissa, kun lapsen etu sitä vaa-tisi, tukiopetusmahdollisuuden kautta tai muissa tämmöisissä tilanteissa, joissa se lapsen edun kannalta olisi perusteltua, että lapsi olisi etäopetuksessa lähiopetuksen sijaan — sen tämä aloite mahdollistaisi.

Kuitenkin näen, että ensisijaisen opetusmuodon tulee aina olla lähiopetus, ja sitten ta-pauskohtaisesti pitää harkita niitä tilanteita, kun yksilölle, yksittäiselle lapselle on parempi olla etäopetustilanteessa ja että sitä kautta hän pystyy parantamaan oppimistuloksia tai että esimerkiksi yhdenvertaisuus toteutuu paremmin silloin, kun hän on etäopetuksessa.

Nähdäkseni tämmöinen pysyvämpi ratkaisu parantaisi myös lapsen oikeusturvaa. On-han niin, että nykyiselläkin lainsäädännöllä on tehty näitä etäopetustilanteita, mutta kun sitä ei ole lakiin kirjattu selkeästi, niin siellä on myös aika paljon tulkinnanvaraista, ja täten koulutuksen järjestäjille on sitten jäänyt hyvin iso rooli siinä, missä tilanteissa etäopetuk-seen voidaan päätyä. Lapsen oikeusturvan kannalta olisi syytä varmasti tehdä jonkinlaista pysyvämpää ratkaisua.

18.35 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä poikkeusjärjestelyn mah-dollisuus on tärkeä ja tarpeellinen. Kun olemme nyt kevään kokemusten pohjalta paljon kuulleet tämän etäopetusajan vaikutuksista, niin siitä on sitten syntynyt tämä laaja sivistys-valiokunnan mietintö.

Niin kuin on täällä jo todettu, etäopetus on koettu eri tavoin. Osa myöskin erityistä tukea tarvitsevista lapsista on kokenut ajan parempana, koska ryhmät ovat olleet pienempiä ja kiusaamista on ollut vähemmän. Kun palaamme normaalioloihin, näihinkin asioihin on hyvä palata. Me emme saa hyväksyä kouluissa kiusaamista missään muodossa.

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

Sivistysvaliokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että se, kuinka paljon opettaja on ollut yhteydessä oppilaisiin, on vaikuttanut lasten hyvinvointiin. Meillä oli käsillä Karvin eli kansallisen arviointikeskuksen raportti, jossa kuvataan sitä, että perusopetuksen oppilaan osaaminen on heikompaa, mikäli oppilaalla on erityisen tuen tarve, kielellisiä tai oppimisen vaikeuksia, tai jos hän on syntynyt loppuvuodesta tai jos koulutuksen näkökulmasta lapsi on vanhempien mukaan sosioekonomisesti matalammassa ryhmässä.

Saimme kuulla myöskin lastensuojelun kuulumisia. Koulunkäynnin vaikeudet on yksi kuormitustekijä huostaanottojen taustalla. Siksi onkin äärimmäisen arvokasta, että neljännessä lisätalousarviossa suunnattiin varoja myöskin perusopetukselle tämän koronakevään vaikutusten hoitamiseen ja niihin tukitoimiin, joita myöskin tulee olla, sitä opiskelijahuoltoa, oppilashuoltoa, avustamista, ohjaamista ja erityisopetusta — sitä tarvitaan myöskin syksyllä, olimmepa missä oloissa tahansa.

Sitten mielellään lausun muutaman sanan vielä tuosta ruoka-asiasta. Se tilannehan vähän eli tänä keväänä ja ohjeistukset vähän kehittyivät. Perustuslakivaliokuntakin kiinnitti huomiota siihen, että kaiken kaikkiaan myöskin syksyä varten ohjeistusta [Puhemies ko-puttaa] tulee selkeyttää.

18.38 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Koulut ovat tehneet historiallisen digiloikan kevään aikana, ja olisi toivottavaa, että näitä kertyneitä valmiuksia voitaisiin epidemian jälkeenkin hyödyntää ja tietenkin myös erityisesti siinä tilanteessa, jos tämä epidemiatilanne syksyllä edelleen sitä vaatii.

Täällä on keskustelussa kiinnitetty huomiota siihen, että vaikka näitä kielteisiä kokemuksia on ollut, niin todellakin jotkut oppijat ovat kokeneet erityisesti hyötyneensä tästä etäopetuksesta. He ovat pystyneet aiempaa paremmin keskittymään opetukseen ja edistymään siinä. Siinä mielessä tämä edustaja Kempin tekemä lakialoite ja keskustelunavaus on kyllä tarpeellinen, ja sitä todellakin kannattaa vakavasti pohtia, että onko muitakin sellaisia tilanteita, joissa lapsen etu edellyttäisi sitä, että hänelle tarvittaessa mahdollistettaisiin näitä etäopetuksen keinoja.

Ja todellakin, arvoisa puhemies, on huomattava se, että tämän kevään aikana olemme nähneet sen, miten yksilöllisiä, miten erilaisia koululaiset ovat ja myös miten erilaisia heidän perhetaustansa ovat, ja nämä seikat olisi todellakin hyvä huomioida, onpa sitten kysymys lähiopetuksesta tai etäopetuksesta.

18.40 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Äsken esittelin mietintöä, ja siitä vielä muutama sananen siinä mielessä, että tässähän hyvin paljon, aivan niin kuin täällä tuli muidenkin esityksissä, korreloi se, miten sieltä kotoa käsin, miten vanhemmat, läheiset tukevat, myöskin että minkälaiset välineet ovat käytössä ja mikä on se opettajan kyky auttaa ja tukea ja kuinka paljon hänellä on siihen resursseja. Eli siinä mielessä nämä asiat korreloivat siihen, mutta kyllä tätä kannattaa selvittää.

Sitten vielä sanon tuohon, mitä edustaja Räsänen ja edustaja Kemppi nostivat esille. Valiokunnan mietinnössäkkin todetaan, että nyt selvitetään, pitäisikö tai voisiko tätä ottaa myöskin vähän pitempiäaikaisena ja, voisi sanoa, tällaisena mahdollisuutena käyttää myös etäopetusta tilanteissa, tarkkarajaisesti rajatuissa tilanteissa, joissa se on tarkoituksenmukaista ja välttämätöntä. Olen itsekin siihen kantaa ottanut ja tehnyt siitä kirjallisen kysymyksen ja esittänyt siinä, että tämä laajennettaisiin perusopetuslakiin, koska perusopetushan ei tunne tällä hetkellä etäopetusta. Ammatillinen opetus tuntee mutta ei varsinaisesti

Pöytäkirja PTK 95/2020 vp

perusopetus. Nyt pitää aina muistaa se, kuten edustaja Kemppikin ansiokkaasti totesi, että totta kai ensisijaista on lähiopetus, mutta saattaa olla sellaisia tilanteita, että se lapsen oikeus onkin toteutumassa vain ja ainoastaan siten, että me voimme etäopetuksella hoitaa. Tällaisia ovat muun muassa harvinaiset kielet. Kun on pieniä ryhmiä, ei ole muuta mahdollisuutta kuin etäopetuksen kautta. Sitten on juuri tällaisia kiusaamistapauksia. On myös ahdistuneisuustilanteita nuorilla ja lapsilla, jolloin on parempi sitten ollakin siellä etäopetuksessa. Nämä ovat juuri sellaisia tilanteita. Etäopetus ei missään nimessä jatkossakaan saa olla mikään säästökohde, mutta sellaisissa tilanteissa, kun sen avulla pystytäänkin lapsen oikeudet hoitamaan ja varmistamaan paremmin kuin lähiopetuksella, niin olisi mielestäni erittäin tärkeää, että lakiin saataisiin sellainen muutos, että tämä pystyttäisiin järjestämään tulevaisuudessa. Totta kai tämä vaatii sitten myöskin koulutusta, tämä vaatii koulutusta opettajille, tämä vaatii välineitä, ja sitten tämä on ihan opettajankoulutusasiakin.

Hienoa, että sivistysvaliokunta kävi itse tästä aiheesta erinomaisen keskustelun, ja olemme aika pitkälle samaa mieltä — tai siis, sanotaan, ei aika pitkälle, vaan me olimme kyllä ihan samaa mieltä kaikki. — Kiitos oikein paljon.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 86/2020 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaaisesta kustannustuesta

Hallituksen esitys HE 91/2020 vp

Toimenpidealoite TPA 58/2020 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 14/2020 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.6.2020 pidettävään täysistuntoon.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 17.6.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola